

06.05.24

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**06 Mayıs 2024
Perşembe**

06.05.24

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

06 Mayıs 2024 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

TEBLİĞ

— Türk Gıda Kodeksi Gıda ile Temas Eden Plastik Madde ve Malzemeler Tebliği (Tebliğ No: 2019/44)’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2023/33)

Çiftçiler, hazine arazilerinin tamamının kullanıma sunulmasını istiyor

Sivas Ziraat Odası Başkanı Hacı Çetindağ, hazineye ait arazilerin çiftçilerin kullanımına açılmasıyla ekonomiye katkı sağlanması gerektiğini ifade etti.

Sivas Ziraat Odası Yönetim Kurulu Başkanı Hacı Çetindağ, sık sık gündeme gelen hazine arazileri ile ilgili açıklamalarda bulundu. Yüzölçümü bakımından Türkiye'nin en büyük ikinci ili olan Sivas'ta tarıma elverişli hazine arazilerinin tamamının kullanıma açılması gerektiğini ifade eden Çetindağ,

“Geçmiş yıllarda Sayın Cumhurbaşkanımızın bir açıklaması vardı ekilmeyecek boş araziler kalmasın diye. Bizim çiftçilerimiz ekti ama devletimizin bir de hazine arazileri var. Bu hazine arazilerinin çok az bir miktarı çiftçilerimiz tarafından kullanılabilir. Daha fazla kullanılabilmesi için, hem bürokrasinin az olması gerekiyor hem bunun altyapısının hazırlanması lazım. Hazine arazilerinin boş durup da birilerinin farkında olmadan buraları mülk edinmelerini ekonomiye katkıda bulunmamalarının kesinlikle karşısında bulunmamız lazım” dedi.

Başkan Çetindağ, hazine arazilerinin bir an önce ekonomiye kazandırılması için her türlü desteğin artırılarak ve bürokrasinin azaltılarak çiftçinin kullanımına sunulması gerektiğini söyledi.

Fahiş fiyat artışı ve stokçuluk yapan işletmelere ceza yağdı

Ticaret Bakanlığı'nın sosyal medya hesabından yapmış olduğu açıklamada "Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu tarafından fahiş fiyat artışı ve stokçuluk yaptığı tespit edilen işletmelere toplam 61 milyon 66 bin 431 lira idari para cezası uygulandı" denildi.

Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu, 2 Mayıs 2024 tarihinde gerçekleştirdiği toplantıda, ülke genelindeki fahiş fiyat artışları ve stokçuluk eylemlerini ele aldı. Özellikle marketlerdeki temel gıda ve ihtiyaç ürünlerindeki fiyat artışları, otomotiv sektöründeki stokçuluk eylemleri, hazır beton ve çimento sektöründeki fiyat artışları ile ekmek fiyat tarifelerine aykırı satışlar konuları Kurul'un gündemine alınarak detaylı bir şekilde incelendi.

TOPLAM 61 MİLYON 66 BİN 431 LİRA CEZA

Böylece, Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu tarafından fahiş fiyat artışı ve stokçuluk yaptığı tespit edilen işletmelere toplam 61 milyon 66 bin 431 lira idari para cezası uygulandı.

Ticaret Bakanlığı mesajında, "Piyasalarda fiyatlama davranışlarını bozarak tüketicileri olumsuz etkileyen eylemler karşısında gerekli idari tedbirleri uygulamaya kararlılıkla devam edeceğiz" mesajını paylaştı.

BM'den çarpıcı rapor: Dünyada ivme kaybederken, Türkiye'de yükselişe geçti

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü tarafından yayınlanan raporda, global gıda fiyatları endeksi nisan ayında geçen yıla kıyasla yüzde 7,4 düşüş yaşandığı belirlendi. Ancak, Türkiye'de aynı dönemde gıda fiyat endeksi yıllık bazda yüzde 68,4 oranında bir artış gösterdi.

Karar'ın haberine göre Birleşmiş Milletler'e bağlı Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), Nisan 2024 dönemine ilişkin gıda fiyat endeksi raporunu yayımladı. Global gıda piyasalarında fiyatlar genel olarak düşüş gösterirken, Türkiye bu genel eğilimin dışında kalarak büyük bir artış yaşadı. FAO'nun endeksine göre, nisan ayında dünya genelinde gıda fiyatları yıllık bazda yüzde 7,4 geriledi. Ancak Türkiye'deki gıda fiyatları yıllık bazda yüzde 68,4 artarak dikkat çekti.

AYLIK VE YILLIK GLOBAL DEĞİŞİMLER

FAO'nun raporuna göre, gıda fiyatları Nisan ayında aylık bazda sadece yüzde 0,3 artış gösterdi. Alt endeksler bazında detaylara bakıldığında, et fiyatları yüzde 1,6, tahıl ve bitkisel yağ fiyatları yüzde 0,3 artarken; süt ve ürünlerinde yüzde 0,3, şekerde ise yüzde 4,4'lük bir düşüş yaşandı.

Yıllık bazda ise, et fiyatları yüzde 0,4 ve süt ürünleri fiyatları yüzde 4,3 düştü. Tahıl fiyatları yüzde 18,3, şeker fiyatları ise yüzde 14,7 oranında azalış gösterdi. Yalnızca bitkisel yağ fiyatları yüzde 0,7'lik bir artışla yıllık bazda yükseldi.

TÜRKİYE'DEKİ ARTIŞ GLOBALİN TERSİNE

Türkiye'de ise durum oldukça farklı. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, Türkiye'de gıda fiyatları Tüketici Fiyat Endeksi'nde (TÜFE) yüzde 68,5, Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi'nde (Yİ-ÜFE) yüzde 64,5 oranında artış gösterdi. Bu durum, Türkiye'nin gıda fiyatlarındaki artışının global eğilimlerle ters orantılı olduğunu ortaya koyuyor.

CHP'den tavuk eti ihracatı sınırlamasına tepki: Sektör çöküşün eşiğine gelir

CHP Genel Başkan Yardımcısı Erhan Adem, Ticaret Bakanlığının, tavuk eti ihracatına getirdiği sınırlamanın, yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini belirtti.

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkan Yardımcısı Erhan Adem, yaptığı yazılı açıklamada, Ticaret Bakanlığının bütün ve parça dahil olmak üzere, tavuk eti ihracatına getirdiği sınırlamaya tepki gösterdi.

Bu kısıtlamanın, sektörü çöküşün eşiğine getireceğini iddia eden Adem, sınırlamanın, yaklaşık 1 milyar dolarlık bir değere sahip beyaz et ihracat sektörünün durmasına sebep olacağını savundu.

Erhan Adem, şunları kaydetti:

"Sektörde söz sahibi olan firmaların, 25 yıldır edindikleri kazanımı bir çırpıda yok sayarak, faturayı sektöre kesmek doğru bir yaklaşım değildir. Bu durum, üreticilerin, ihracatçıların, binlerce işçinin çalıştığı firmaların, on binlerce emekçinin, perakende sektöründe çalışanların ve en önemlisi tüketicilerin haklarının gasbedilmesi anlamına gelmektedir. Üreticimizin planlamaları ve yatırımları, ihracat yasağı gibi ani ve

sınırlayıcı önlemlerle altüst olmaktadır. Bu durum, sektörde istikrarsızlık yaratacak ve geleceğe dair güvensizlik oluşturacaktır."

Beyaz et ihracatına getirilen sınırlamaların yeniden gözden geçirilmesini isteyen Adem, sektörün istikrarı ve büyümesini sağlamak için doğru politikaların uygulanması, üreticilerin ve ihracatçıların desteklenmesi, yatırımların teşvik edilmesi ve sektörün uluslararası rekabet gücünün korunması gerektiğini vurguladı.

Ticaret Bakanlığı, bütün ve parça dahil olmak üzere tavuk eti ihracatının 31 Aralık'a kadar aylık bazda azami 10 bin ton, toplamda ise 80 bin ton olacak şekilde sınırlandırılmasına karar vermişti.

100 bin lira maaş var, çalışan yok

Elazığ Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Mahmut Sezer, 100 bin lira maaş verdiklerini ancak yine de çalıştıracak çoban bulamadıklarından dert yandı. Yaz aylarının gelmesiyle hayvancılıkla geçinen aileler ile çiftçiler, yayla ve meraların yolunu tutuyor ancak işçi bulmakta zorlanıyor.

"100 BİN LİRAYA KADAR MAAŞI VAR ÇALIŞAN BULAMIYORUZ"

Hayvancılığın bitme noktasına geldiğini söyleyen şu an yetişmiş işçi ve çoban bulamadıklarını söyledi. Gerekirse mültecilerin de Tarım ve Orman İl Müdürlüğü bünyesinde yetiştirilip, tarım ve hayvancılığa eleman olması için devlete çağrıda bulunduklarını ifade eden Sezer çoban olmazsa hayvancılığın da olmayacağını söyledi.

Hayvancılığın bitme noktasına geldiğini ifade eden Sezer 100 lira maaşlar sağım hayvan çobanını bulamadıklarını vasıfsız birisinin bile 60 bin liradan 100 bin liraya kadar kazanabileceğini ancak kimsenin çalışmaya yanaşmadığını anlattı.

Cumhurbaşkanına bakanlara ve yetkililere seslenen Sezer, gençlerin zaten kırsalda yaşamak istemediğine dikkat çekerek hayvancılığın sevdirmesi gerektiğini gerekirse dışarıdan çoban getirilip yetiştirilerek üreticiye işçi sağlanması gerektiğini savundu.

"HAYVANLARIMIZI YAYA OLARAK YAYLAYA ÇIKARMAMIZ YASAKLANDI"

Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Mahmut Sezer, hayvan yetiştiricilerinin 1 Mayıs- 1 Haziran tarihleri arasında çevre illerdeki mera ve yaylalara yaya gidilmesinin valilik tarafından yasaklandığını hatırlattı.

Göçer hayvancılık yapanların mecburen yaylaya yaya gittiğini, yaylaya çıkma süresinin bir ay geciktirilmesinin ise kendilerini için çok büyük bir kayıp olduğunu söyledi.

Bakan Şimşek'ten tek haneli enflasyon vurgusu: O tarihi işaret etti!

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, Almanya'da düzenlenen 8. Türk-Alman Ekonomi Günü'nde, "Mayıs ayında yüzde 70'in üzerinde bir enflasyonla zirveyi bulacağız. Daha sonra uygulamaya koyduğumuz programla birlikte enflasyon hızlı bir şekilde düşecek ve 2026 yılında tekrar tek haneli enflasyona dönmüş olacağız" diye konuştu.

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, bu yıl 8.'si düzenlenen Türk-Alman Ekonomi Günü'ne katılmak üzere Almanya'ya geldi. "Avrupa Türk İş İnsanları ve Sanayicileri Derneği (ATİAD) tarafından Düsseldorf Kongre Merkezi'nde düzenlenen etkinliğe katılan Şimşek, konuşmasına Almanca "Bugün burada bulunmaktan memnuniyet duyuyorum" diyerek başladı.

Şimşek, "Bir sunum yapmak istiyorum hem Türkiye ekonomisinin içinden geçtiği süreçle ilgili olarak hem de Türk-Alman ilişkileri ile ilgili olarak. Biz Türk girişimcilerin Almanya'da yatırım yapmasından memnunuz, aynı zamanda Türkiye'de yatırım yapmanızı isteriz. O nedenle çok kısa bir şekilde Türkiye'nin neden yatırımcı için cazip bir ülke olduğundan bahsedeceğim" dedi.

Orta vadeli bir programları olduğunu belirten Şimşek, "Temel makroekonomik dengesizlikleri çözmek için uygulamaya koyduğumuz bir program. Ve bu programımız da çalışıyor. Türkiye, Almanya kadar olmasa da büyük bir ekonomi. Geçen sene cari kurlarla 1,1 trilyonu aştı ama nüfusuna, çalışma çağındaki nüfusuna, satın alma gücü paritesiyle milli gelirine baktığınız zaman neredeyse 15-17 Avrupa

Birliği üyesi ÷lke büyüklüğünde bir ÷lke. Yatırım yapmak için gittiğiniz pazarın büyük olması önemli. O anlamda Türkiye büyük ve önemli bir partner” diye konuştu.

"Borçluluğun düşük olması büyüme açısından önemli"

Büyüme potansiyeline bakıldığı zaman son yüzyılda ortalama büyümenin reel olarak yüzde 4 olduğunu söyleyen Şimşek, “Ama son 20 yıla baktığınız zaman ortalama reel büyüme yüzde 5,4. Türkiye’nin reel performansı 2002’yi 100 olarak alırsanız 2023’de 300’ün üzerine çıkmış. Aynı dönemde Çin, Hindistan hariç gelişmekte olan ÷lkeler 100’den 217’ye çıkmış. Dolayısıyla gerçekten Türkiye hem büyük bir ekonomi, hem de son 20 yılda performansı güçlü bir ekonomi” ifadelerini kullandı.

Dünyada büyük bir borç sorununun olduğunu aktaran Şimşek, “Faizler yüksek. O nedenle borçluluğun düşük olması büyüme açısından önemli. Almanya bu konuda en dirayetli ve en disiplinli ÷lkelerden bir tanesi. Türkiye’nin toplam borcu, özel sektör, hane halkı, şirketlerin, finans sektörünün, devletin toplam borcu milli gelire oranı yüzde 108. Bizim gibi gelişmekte olan ÷lkelerde bu oran yüzde 255, dünyada da yüzde 330’un üzerinde” şeklinde konuştu.

Jeostratejik rekabetlerin gerilimlere yol açtığını dile getiren Şimşek, “Dünyada ticarete kırımlar var. Jeostratejik rekabet gerilimlere yol açıyor ve ticarete parçalanmalar var. Türkiye bu dönemde yakın coğrafyalardan tedarik konusunda avantajlı. Avrupa Birliği ile 1963’ten beri bir diyalogumuz var, angajmanımız var ve bir ortaklığımız var. O nedenle biz Avrupa’yla dostuz” dedi.

"Bizim önceliğimiz fiyat istikrarı"

Görüş farklılıklarının olduğunu ancak yine de Gümrük Birliği üzerinden Avrupa Birliği ile kendilerini dost olarak gördüklerini vurgulayan Şimşek, “Dolayısıyla hem yakınız hem dostuz. Orta Asya’yla, Kuzey Afrika’yla, Orta Doğu’yla hem yakınız hem dostuz. Dolayısıyla dünyadaki bu jeostratejik rekabetten kaynaklı fragmentasyonun, yani ticaretteki parçalanmanın bizi çok olumsuz etkilememesi bekleniyor” diye konuştu. Önceliklerinin enflasyonun tek haneye düşür÷lmesi olduğunu söyleyen Şimşek, “Bizim önceliğimiz fiyat istikrarı, yani enflasyonun tek haneye düşür÷lmesi, mali disiplin ve tabii ki yapısal dönüşüm. Yapısal dönüşümden kastettiğimiz yeşil dönüşüm, dijital dönüşüm ve sanayide dönüşüm bütün bunlar bize daha yüksek sürdürülebilir büyümenin imkanını arttıracak” ifadelerini kullandı.

"Cari açığımız var, cari açığı da azaltmaya yönelik bir programımız var"

2026 yılında enflasyonun tek haneli rakamlara düşeceğini söyleyen Şimşek, “Mayıs ayında yüzde 70’in üzerinde bir enflasyonla zirveyi bulacağız. Daha sonra uygulamaya koyduğumuz programla birlikte enflasyon hızlı bir şekilde düşecek ve 2026 yılında tekrar tek haneli enflasyona dönmüş olacağız. Uzun bir yolculuk ama başaracağız çünkü iyi bir programımız var” şeklinde konuştu.

Bütçe açığının deprem nedeniyle geçen sene çok arttığını bildiren Şimşek, “Deprem harici bütçe açığımız yüzde 1,6, milli gelire oran olarak. Maastrich kriterleri ile

uyumluyuz. Ama depremten dolayı yüzde 5,2. Geçen sene çok tedbir aldık, o tedbirleri almasaydık bütçe açığı çok daha yüksek olacaktı” dedi.

Önümüzdeki yıllardan itibaren bütçe açığının deprem etkisi dahil, kalıcı olarak yüzde 3’ün altına düşüreceklerini belirten Şimşek, “Borcun da milli geliri oranla yüzde 35’un altında tutacağız. Maastrich kriterleri ile uyumlu olacağız” şeklinde konuştu.

Almanya’ya deprem felaketi nedeniyle gösterdikleri dayanışma ve yardım için teşekkür eden Şimşek, “Alman halkına, Alman devletine biz müteşekkirimiz. En zor dönemimizde Almanya hep bizim yanımızda olmuştur, kendilerine teşekkür ediyoruz. Bizim Almanya gibi fazlamız yok, yani dış ticaret fazlamız yok. Cari açığımız var, cari açığı da azaltmaya yönelik bir programımız var” ifadelerini kullandı.

"Reformların amacı Türkiye’nin rekabet gücünü arttırmak"

Yapısal reformlara değinen Şimşek, “Tabii ki önce insanımıza yatırım yapacak, niteliklerini arttıracacağız. Eğitimin kalitesini arttıracacağız, yatırım ortamını iyileştireceğiz. Bütün bu reformların amacı Türkiye’nin rekabet gücünü arttırmak, Türkiye’de verimliliği arttırmak ve büyüme potansiyelini arttırmak. Program çalışıyor mu, evet gerçekten çalışıyor. Biz rasyonel politikalar ve yapısal reformlarla yola çıktık, yatırımcının güveni geldi, şimdi tabii ki portföyü tercihleri liradan yana dönuştü. Reel kurda bir istikrar var, enflasyon Hazirandan itibaren hızlı bir şekilde düşmeye başlayacak, ekonomi yeniden dengelenecek” diye konuştu.

"Biz Almanya ile asla ayrılamayız"

Almanya ile Türkiye’nin çok güçlü bağları olduğuna vurgu yapan Şimşek, “Bugün ben Türkiye’de herhangi bir ile gitsem bu kadar büyük iş insanına hitap etme ihtimalim zayıf. Almanya demek ki bizim bağlarımız çok güçlü. Bu sadece ticaretle sınırlı değil, sadece ekonomi ile sınırlı değil daha çok halktan halka bağımız var” dedi.

Almanya’yı değerli bir ortak olarak gördüklerini söyleyen Şimşek, “NATO’da ortağız, Avrupa Birliği sürecinde Almanya’nın yapıcı tutumunu her zaman önemsedik. Biz Almanya ile asla ayrılamayız. Almanya’yla çok güçlü bağlarımız var. Şimdi sizlerin sayesinde bu bağları güçlendirmek istiyoruz” ifadelerini kullandı.

Etkinlikte Kuzey Ren-Vestfalya Başbakanı Hendrik Wüst, Türkiye’nin Almanya Berlin Büyükelçisi Ahmet Başar Şen ve ATİAD Başkanı Aziz Sarıyar da konuşma yaparken, Almanya Federal Maliye Bakanı Christian Lindner ve Düsseldorf Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Stephan Keller video birer mesaj gönderdi.

Türkiye ve Almanya arasındaki ekonomik ilişkileri güçlendirmek ve geleceğe dair stratejik adımlar atmak amacıyla düzenlenen etkinlikte, iş ve siyaset dünyasından birçok önemli isim de yer aldı.

Dünya Bankası'ndan Türkiye'nin ekonomi programına destek

IMF'nin ardından, Dünya Bankası'ndan da Türkiye'nin uyguladığı programa destek açıklaması geldi. Dünya Bankası Türkiye Ülke Direktörü Humberto Lopez, makroekonomik istikrarı sağlamaya yönelik programda “adım adım gidilmesi” tercihinin doğru olduğu görüşünü dile getirdi.

Maruf BUZCUGİL - Mehmet KAYA/ANKARA

Türkiye'nin uyguladığı istikrarı sağlamaya yönelik programda adım adım gidilmesinin doğru olduğunu söyleyen Dünya Bankası Türkiye Ülke Direktörü Lopez, yüksek enflasyon ve yüksek faizin yarattığı zorlukları gördüğünü ancak bütüncül bir programa geçişin istikrarı sağlamanın ardından mümkün olabileceğini söyledi.

Dünya Bankası Türkiye Ülke Direktörü Humberto Lopez, Türkiye'nin uyguladığı makroekonomik istikrar politikalarının “adım adım ilerlemesinin” doğru bir tercih olduğunu söyledi. EKONOMİ'nin sorularını yanıtlayan Lopez, Dünya Bankası'nın verdiği desteğin, ekonomide dengeleri sağlamaya yönelik girişi doğru bulduğu anlamına geldiğini, uluslararası piyasalardaki ve yine uluslararası kuruluşların tavırlarının da aynı yönde olduğunu; geniş kapsamlı bütüncül bir programın ancak makroekonomik istikrarın sağlanmasıyla mümkün olabileceğine işaret etti.

"İSTİKRAR İÇİN HIZLI VE SERT MÜDAHALE GEREKMİYOR"

Dünya Bankası'nın devam eden yaklaşık 17 milyar Dolarlık programına ilave olarak yaklaşık 18 milyar dolarlık ilave bir kaynağı içeren programı onayladığını hatırlatan Lopez, bu programların depremin etkilerin giderilmesi, yenilenebilir enerji dönüşümü, Türkiye'nin ekonomi programına inancı gösterdiğini vurguladı.

Son dönemde, makroekonomik istikrara yönelik programın başlangıcında hata yapıldığı, yüksek oranlı faiz artışları ve hızlı bir önlem paketi uygulanmaması nedeniyle programın zorlandığı eleştirilerinin hatırlatılması üzerine Humberto Lopez, birbirine zarar vermesi ihtimali bulunan bir sorun çözümü görünümü olduğunu belirterek, “Mesela, bir yanda yüksek enflasyon, bir yanda düşük faiz oranları, TL'nin aşırı değerli olduğu ve ihracatı olumsuz etkilediği bir tablo karşımızdaydı. TL değeriyle enflasyon arasındaki bu durum bir dönem sorun da yaratmıştı. Bu amaca ulaşmak için adım atınca başka alanlarda sorun çıkabiliyordu. Faiz oranını yükselttiğinizde bankacılık sektörünün elindeki düşük faizli tahviller düşünülüğünde aradaki marjı dengeleyemeyecek olması bankacılık sektörünün krize girme riski vardı. Dolayısıyla çelişen hedefleri birbiriyle uyumlu hale getirmek, makroekonomik istikrarı sağlamak konusunda Türkiye önemli adımlar attı” dedi.

Sadece Dünya Bankası'nın değil, not artışları, büyük finansal kuruluşların Türkiye'ye yatırım önerileri ve CDS'lerin düşüşüyle, uluslararası finans piyasalarının tavırlarını da gösterdiğini kaydeden Lopez, “Türkiye mali ve parasal politikalar anlamında gerçekten de doğru yönde adımlar atmakta ve ilerlemekte. Bunları söylerken şunun da bilincindeyim bazı kesimler için enflasyonun yüksek seyrediyor olması ve yüksek faizler kuşkusuz sorun yaratıyor, can acıtıyor. Böyle bir dönemde insanlardan biraz daha sabır, dayanıklılık istemek kulağa çok zor da gelebilir ama bu sabır ve dayanıklılık gösterilmezse ortaya çıkacak tablo çok daha korkunç ve kötü olacaktır. Bazı toplum kesimleri için bu gerçekten zor, dayanılması güç bir durum olabilir ama adım adım ilerlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Eğer Haziran'da bir anda çözüme çalışılırdı bugün ulaşılan yere ulaşamazdık” diye konuştu.

MAKROEKONOMİK İSTİKRAR SONRASI BÜTÜNCÜL PROGRAM UYGULANMALI

Türkiye'nin yapısal reformları da içeren gelişmeye yönelik bütüncül bir programa ihtiyacının olduğunu ancak bunun makroekonomik istikrarın sağlanmasıyla mümkün olabileceğini söyleyen Lopez, “Enflasyonun yüzde 60-70'lerde seyrettiği bir ülkede ekonomide verimlilik çok gerçekçi bir tahmin olmayacaktır ama makroekonomik düzenlemeler yapıldıktan sonra da atılacak adımlarla da bu ilerlemeyi sağlamak, enerji dönüşümüyle de bunu güçlendirmek mümkün olacaktır ki İcra Direktörleri Kurulu'na sunduğumuz raporda bunu açıkça ifade ettik” dedi.

Türkiye'nin toplam faktör verimliliğindeki artışın gerilediğini, büyüme ve refah için bunun tersine çevrilmesi gerektiğini vurgulayan Lopez, sektörlerle yönelik çözümlerle sınırlı olmayacak şekilde, yeni ekonominin gerektirdiği beceriler için eğitim dahil geniş

bir alanda, devlet ve vatandaşların ortak uzlaşısıyla bir program uygulanabileceğini belirterek, “Mevcut ekonomi ekibinin Türkiye’yi bu yönde ilerletme becerisine sahip olduğuna inancım tam. Biz sadece Türkiye’nin yanındayız ve istediği sürece Türkiye’ye atacağı adımlarda destek olmaya devam edeceğiz” ifadesini kullandı.

Türkiye, iddialı enerji dönüşüm programlarından birini uyguluyor

Türkiye’nin 12 yıla yayılan, toplamda 60 GW kurulu güce ulaşacak yenilenebilir enerji yatırımı programına dikkati çeken Humberto Lopez, bunun Çin ve Hindistan gibi büyük nüfusa sahip ülkeler dışında Dünyadaki en önemli dönüşüm programlarından biri olduğunu ve Dünya Bankası Grubunun bunu desteklemek için geniş bir çalışma yürüttüğünü açıkladı. Lopez bu çalışmaya yönelik şu bilgileri verdi: “Türkiye’nin açıkladığı program toplamda 100 milyar dolara ulaşabilecek büyüklükte. 80’i üretim, 10 milyarı iletim ve 10 milyarı dağıtım. Bu konuda IFC ile çalışıyoruz. Sadece IFC değil, Asya Altyapı Yatırım Bankası (AIIB), Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) ve İslam Kalkınma Bankası ile de temas halindeyiz. 100 milyar dolar gibi büyük bir rakamsal ihtiyaç olunca, Dünya Bankası olarak diğer uluslararası kuruluşlarla beraber, bir havuz oluşturarak programı daha verimli destekleyebiliriz. Bizler Türkiye’nin açıkladığı yenilenebilir enerji programını biliyoruz ve destek olma konusunda kararlıyız. Türkiye’nin yenilenebilir enerji programı, Çin ve Hindistan’ın planlarının yanında, Dünya geneline baktığımızda bizlerin gördüğü en iddialı, en büyük program olduğunun farkındayız.”

Çatı üstü güneş enerjisi için ilave kaynak hazırlanıyor

Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası (TKYB), Eximbank ile imzalanan kredi paketleri yanında, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası’nı (TSKB) da kapsayacak 600 milyon dolarlık yeni bir kredi programında imza aşamasında olduklarını kaydeden Dünya Bankası Türkiye Ülke Direktörü Humberto Lopez, bu programla çatı üstü güneş enerjisi yatırımlarını desteklemek istediklerini kaydetti. Deprem etkilerinin giderilmesi için devam eden 450 milyon dolarlık programın yanında 600 milyon dolarlık ilave bir kaynak hazırlandığını da belirten Lopez, bunun da KOBİ odaklı olacağını kaydetti. Lopez, yeni uygulamaya alınacak ilave 18 milyar dolarlık programda, 12 milyar dolarlık kısmın doğrudan özel sektör odaklı olduğunu, kamu aracılığıyla kullandırılması planlanan 6 milyar dolarlık kısmın da dolaylı olarak yine özel sektörü destekleyecek projeler için olacağını kaydetti. Dünya Bankası Grubunun 660 milyon dolarlık bir kaynakla yenilenebilir enerji yatırımlarını desteklediğini, biraz zaman alacağını belirterek, iletim yatırımı odaklı ilave 750 milyon dolarlık bir kaynak için de çalıştığını kaydeden Lopez, “Sadece üretim kapasitesi tesisi yetmiyor, ister güneş, ister rüzgâr olsun iletim hatları da önem kazanıyor” dedi.

Yenilenebilir enerjide “kazan-kazan” manzarası oluştu

Dünya Bankası'nın Türkiye'nin yenilenebilir enerji yatırımlarına dikkat kesildiğini kaydeden Humberto Lopez, bu alandaki yatırımların ekonomik gelişim için de önem taşıdığını, güneş ve rüzgarın şimdiye kadar en ucuz enerji kaynağı olan kömürden daha düşük maliyetle elektrik sağlamaya başladığını vurguladı.

Türkiye'nin AB'de rekabet avantajı dahi sağlayabileceği bir fırsat penceresi olduğuna dikkat çeken Lopez, şunları kaydetti:

“Yenilenebilir enerji iklim değişikliği ve emisyon uzatmaya katkı verecek ama Türkiye için bunun ötesinde doğalgaz ithalatını azaltarak enerji güvenliği ve bağımsızlığına katkı verecek, ayrıca Türk ekonomisinde genel verimliliği artıracak. Düşen enerji fiyatlarıyla dolaylı da olsa imalatçı firmaların daha rekabetçi olmasını sağlayacak. Resmin tamamında bir kazan-kazan söz konusu. AB'nin sınırda karbon uygulamasına iki açıdan yaklaşılması gerektiği düşüncesindeyim. Eğer Türk firmaları doğalarına uygun şekilde hızlı davranır ve uyum gösterebilirlerse, sadece mevcut ihracatını sürdürmek ve artırmakla kalmaz, diğer ülke firmalarından daha hızlı olarak onların pazarını kapmaya, rekabet etmeye başlayabilirler.”

Kredi bulamıyorlarsa gayrimenkul satsınlar!

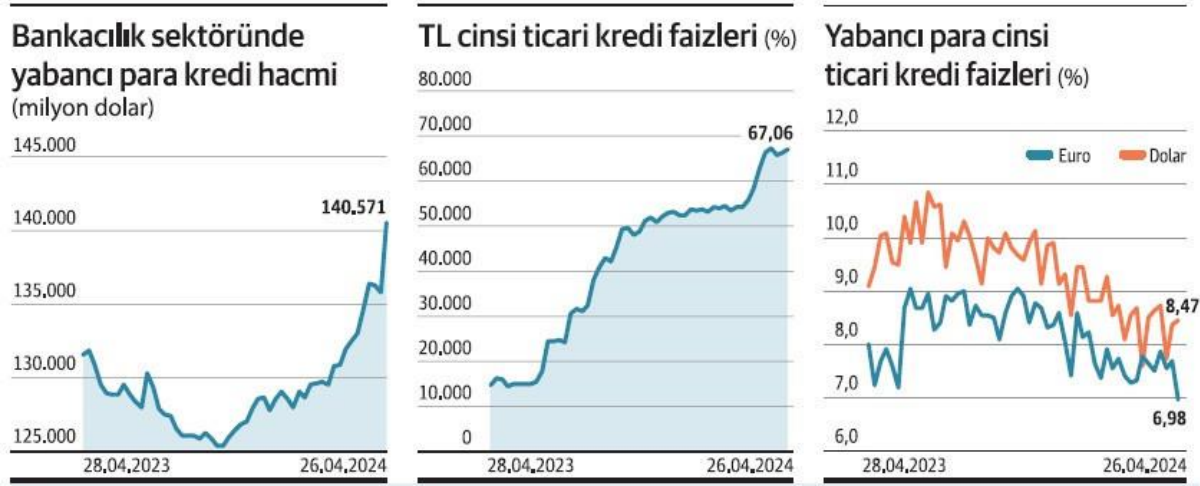
Finansal koşulların sıkılaştırılmasıyla birlikte işletme sermayesi ihtiyacını karşılamakta zorlanan şirketler, çare olarak gayrimenkul ve finansal varlıklarını satmaya başladı.

Şebnem TURHAN

TL cinsi ticari kredi kullanımı yükselen faizler ve sıkı para politikası nedeniyle oldukça güçleşti. İşletme sermayesi ihtiyacı olan şirketler kullanabiliyorlarsa yabancı para krediye yönelirken bazı şirketler ise çareyi gayrimenkul ile finansal varlık satışında buldu.

Sıkı para politikası ve yükselen kredi faizleri şirketleri, işletme sermayesi ihtiyacını karşılayabilmek için gayrimenkul ve finansal varlık satışı ile yabancı para kredi kullanımına yöneltti. Merkez Bankası verilerine göre ticari kredi faizleri yüzde 67,07 seviyesine kadar çıktı. Bankacılık sektörü kaynakları çok zorda olmadıkça şirketlerin bu seviyelerden TL cinsi kredi talep etmediğini dile getirirken reel sektör kaynakları hem paraya ihtiyaç olduğu için hem de piyasanın ilerde daha sıkışacağını öngördüğü için şirketlerin gayrimenkul satışını hızlandırdığını vurguladı. Kamuyu Aydınlatma Platformu'na yapılan açıklamalar da borsa şirketlerinin ilk 4 ayda gayrimenkul satışlarının yoğunlaştığını ortaya koydu.

Geçen yıl nisan sonunda yüzde 14,59 seviyesinde iken bu yıl nisan sonunda yüzde 67,07'ye kadar çıktı. TL cinsi ticari kredi faizi bir yıllık dönemde tam 52.5 puan yükseldi. Yükselen faizlerin yanı sıra kredi büyümesine yönelik bankacılık sektörünün üzerindeki kısıtlamalar TL cinsi ticari kredi talep ve arzını oldukça azalttı.

Yabancı para kredi büyümesi TL kredileri aştı

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verilerine göre TL cinsi ticari kredi hacmi 5.53 trilyon lira seviyesinde. Geçen yıl nisan sonunda bu rakam 4.39 trilyon liraydı. Kredi hacmindeki büyüme yüzde 26 seviyesinde. Yabancı para kredilerin dolar cinsi karşılığı ise geçen yılın aynı dönemine göre 26 Nisan haftasında yüzde 6,85 artışla 140 milyar 571 milyon dolara yükseldi. 12 Ağustos 2022'den bu yana yabancı para kredilerin büyüklüğü 140 milyar doları aşamamıştı. Ekonomistlerin hesaplamalarına göre yabancı para kredilerde 13 haftalık yıllıklandırılmış artış TL kredileri geçti. TL kredilerde 13 haftalık yıllıklandırılmış büyüme yüzde 35,8 olurken, yabancı para kredilerde 13 haftalık yıllıklandırılmış artış yüzde 38,9'a ulaştı.

İmkani olan reel sektör yabancı para kredilere yönelirken bazısı da gayrimenkul ve finansal varlık satışını tercih etti. Bilgi veren reel sektör kaynakları son dönemde işletme sermayesi ihtiyacı için şirketlerde gayrimenkul satışlarının hızlandığına işaret ederek bunun sadece şu an para ihtiyaç olduğu için değil piyasanın önümüzdeki dönemde daha sıkılaşacağı düşünüldüğü için de yapıldığını vurguladı. Kaynaklar, daha sıkı bir ortamda mülk ve arazinin satışının da kolay olmayacağını dile getirerek bu sıkı kredi koşullarında satabiliyorken gayrimenkulü satıp nakitte kalmayı reel sektörün tercih ettiğini kaydetti. Ayrıca reel sektör kaynakları bunun daha önceki sıkışık dönemlerde de sık sık yapıldığına işaret etti. Bunun yanı sıra yine KAP'ta yapılan açıklamalara göre borsa şirketlerinin bağlı ortaklıklarındaki paylarını ve toplu yaptıkları satışlar dikkat çekti.

FABRİKA, ARSA, KURU YÜK GEMİSİ SATIŞLARI

Kamuyu Aydınlatma Platformu'na yılbaşımdan bu yana yapılan bildirimler borsa şirketlerinin de gayrimenkul satışına yöneldiğini gösteriyor. Yapılan gayrimenkul işlemleri içinde en dikkati çeken ise Torunlar GYO'nun Denizbank'a kullandığı binayı 11.6 milyar lira artı KDV ile satması oldu. Bunun yanı sıra Konfrut Gıda'nın Denizli'deki fabrika ve arazisini 433.7 milyon liraya, Katmerciler'in Ankara Başkent OSB'deki arsa ve fabrika binasını 140 milyon liraya, European Endüstri'nin Eskişehir'deki otelini 129.72 milyon liraya, Ersu Meyve ve Gıda'nın Niğde'deki arazi ve binasını 120 milyon liraya, Vakıf GYO'nun Cubes Ankara projesinde yer alan bağımsız bölümleri 628 milyon liraya, İzmir Demir Çelik'in kuru yük gemilerini 23 milyon dolar yani yaklaşık 722.36 milyon liraya, Borusan Birleşik Boru'nun Gemlik tesisini 66 milyon dolar yani 2 milyar 43 milyon liraya, Sanifoam Endüstri'nin Tekirdağ'daki fabrika bina ve arsasını 233.25 milyon liraya, Fuzul GYO'nun İstanbul Başakşehir'de arsasını 160 milyon liraya, Ziraat GYO'nun Ankara'daki bazı gayrimenkullerini 1.18 milyar liraya satması dikkat çeken işlemler arasında yer aldı.

Hakan Fidan: Gerginlik daha büyük bir savaşın habercisi olabilir

Dışışleri Bakanı Fidan, İran-İsrail arasında yaşanan gerginlikle ilgili, "Bu gerginlik daha büyük bir savaşın habercisi de olabilir. Şu an için durum sakinleşmiş görünse de bu potansiyel her zaman var." ifadesini kullandı.

El Arabiya Televizyonu'na konuşan Hakan Fidan, iki devletli çözüm konusunda Türkiye'nin çalışmalarını yoğunlaştığını söyledi.

İslam dünyasının Filistin konusunda artık birlik içinde hareket ettiğini anlatan Fidan, "Bu trajediden ders çıkarmazsak, iki devletli çözüme gitmeksek bu son Gazze savaşı olmayacak. Başka savaşlar ve gözyaşları bizi bekliyor olacak. İsrail'i de 1967 sınırlarını kabul etmeye davet etmemiz lazım. Sadece Hamas değil bütün Filistinliler 1967 esas alınarak kurulacak Filistin devletine razı. Bu gerginlik daha büyük bir savaşın habercisi de olabilir. Şu an için durum sakinleşmiş görünse de bu potansiyel her zaman var." dedi.

"Bu konuda hiç tavizimiz yok"

Dışışleri Bakanı Fidan, Türkiye'nin Suriye ve Irak'taki terörle mücadelesinde kararlı olduğunu vurguladı. Bakan Fidan, "Bu konuda hiç tavizimiz yok" dedi. Türkiye'nin sınır ötesinde sivillere ve altyapıya zarar vermeden terör örgütü PKK'nın mevzilerini hedef aldığını kaydetti.

Geçmiş enflasyonu bırakın, siz mayısa bakın!

Alaattin AKTAŞ

06 Mayıs 2024 Pazartesi

Olan bitenden, geride kalandan endişe edilmez; ama geride kalmış olanda geleceğin ipuçları vardır. Asıl, olacıklardan kaygı duymak, korkmak gerekir.

Dolayısıyla TÜİK'in nisan için açıkladığı kimilerine göre yüksek, kimilerine göre çok düşük yüzde 3.18'lik nisan enflasyonunun da bir önemi yok artık. O geçti gitti. Ayrıca ne dört ayda yüzde 19'a, ne yıllık bazda yüzde 70'e dayanan oranın önemi var.

Dün dün de kaldı cancağızım, artık yeni şeyler söylemek lazım diyen Mevlana gibi, artık önümüzdeki aylara bakmak lazım...

Önümüzdeki aylara, özellikle de içinde bulunduğumuz mayısa... Bizi birçok yönden fena bir ay, "**Hadi canım**" dedirtecek oranlar bekliyor.

Geçen yılın mayıs oranı neredeyse sıfır düzeyinde, yüzde 0.04'tü. Bu yıl mayısta ise yüzde 4-5 arası bir oran gelebilir. Yıllık oranın mayısta zirve yapacağı zaten hep söyleniyordu, bu biliniyordu da, aylık oranın yüzde 4-5 aralığında gelmesi, mayıs sonundaki yıllığı yüzde 76-78 arasına taşıyacak demektir. Şimdiye kadar hep en fazla yüzde 74'lük yıllık orandan söz ediliyordu, artık o oranın söz konusu olamayacağı anlaşılıyor.

Ama bunun da teselli bulunacak bir tarafı var; baz etkisine dayalı enflasyon düşüşü çok daha yüksek görünecek!

Mayıstan niye mi korkmalı? - Doğalgaz

Mayıs ayı oranını yukarı çekeceği kesin olan iki temel etken var. Bu etkenler için

"Acaba ay içinde farklı gelişme olur da artışa yol açmazlar mı ki" deme

durumumuz da yok, artışlar kesin gibi görünüyor.

Birincisi doğalgaz... Geçen yıl mayısta “**herkese bizden bedava doğalgaz**” kampanyası başlatılmıştı ve bu kapsamda konut, ibadethane ve cemevleri bir yıl boyunca kullandıkları doğalgazın 25 metreküpüne ücret ödemedi. O süre 1 Mayıs’ta bitti.

İşte doğalgaz, hesaplama yönteminden dolayı mayısta TÜFE’yi fena halde yukarı itecek. Sizi teknik ayrıntılara, yani doğalgazın payı şuradan şuraya indi-çıktı ya da bu hesaplamanın nasıl yapılacağı gibi detaylara boğmak istemiyorum.

Merkez Bankası mayıs ayındaki etkinin ne olacağını hesapladı ve buna şubatta açıklanan enflasyon raporunda yer verdi. Merkez Bankası’nın öngörüsüne göre bedava 25 metreküp uygulamasının bitmesiyle birlikte doğalgaz mayıs enflasyonunu 0.72 puan artıracak.

Hani Arşimet’in “**Bana dayanacak bir nokta gösterin Dünya’yı yerinden oynatayım**” demesi gibi 0.72’lik etkiyi dayanak olarak alıp mayısta doğalgaza ne kadar zam öngöründüğünü hesaplamak basit bir matematik işlemi. TÜİK’e göre doğalgazın metreküp fiyatı nisan ayında 5.08 lira. Mayısta TÜFE’ye 0.72 puanlık etki beklendiğine göre bu ay doğalgaza tam yüzde 32 zam öngörülüyor. Buna göre doğalgazın metreküpü 6.71 liraya çıkacak.

Bu durumda mayıs enflasyonu için elde var 0.72 puan!

Mayıstan niye mi korkmalı? - Giyim

Her yiğidin bir yoğurt yiyeşi, her kurumun da kendine göre bir enflasyon hesaplama yöntemi var. Bunu mevsimselliği ön planda olan kalemleri dikkate alarak söylüyorum.

Örneğin İstanbul Ticaret Odası giyimde yeni sezon fiyatlarını nisan ayında dikkate alıyor. İTO’nun nisan ayı için giyim grubunda hesapladığı yüzde 24’lük artış çok yüksek bulunmuştu ya, bu her yıl için böyle. İTO, geçen yıl nisanda da bu oranı yüzde 29 olarak açıklamıştı.

TÜİK ise giyim grubunda yeni sezon fiyatlarını enflasyon hesabında artık mayısta dikkate alıyor. TÜİK’in belirleyeceği giyim grubu artışı İTO’nun oranının yarısı kadar bile olsa artış yüzde 12’yi bulacak demektir. Bu da söz konusu grubun TÜFE’deki yüzde 6.94’lük ağırlığına uygulandığında 0.83’lük bir etki ortaya çıkacaktır.

Doğalgazdan 0.72, giyim grubundan 0.83; toplam 1.55 puan!

Merkez Bankası mevsimsellikten arındırılmış mayıs oranını yüzde 3 olarak bekliyor. Gerçi arındırılmış bu oran, arındırılmamış yüzde kaçta denk düşüyor bilmiyorsak da 1.55 çok yüksek bir oran. Hem de yalnızca doğalgaz ve giyim grubundan kaynaklanıyor.

Ama tabii ki 1.55 puan kesin sayılmaz...

Merkez Bankası 0.72 puanlık tahmininde yanılmıştır, o etki daha düşük olabilir.

Giyim grubundaki zam oranı yüzde 12'nin çok altında kalabilir, dolayısıyla oradan gelecek etki de düşük çıkabilir.

Ama elbette tersi de olabilir ve şu aşamada 1.55 puan olarak hesaplanan etki çok daha yükselebilir.

Döviz ve akaryakıtın etkisi pozitif

Tabii ki tüm veriler mayıs enflasyonunun aleyhine değil. Örneğin en temel etkenlerden biri olan döviz şimdilik çok ılımlı seyrediyor.

Ancak fiyatlandırmadaki şu işleyişi göz ardı etmemek gerek. Döviz kuru sabit kalırsa ya da düşerse fiyatlar geri çekilmiyor, aynı düzeyde kalıyor. Dövizdeki ılımlı seyir, fiyatların bu nedenle artmaması sonucunu doğuruyor, o kadar.

Aynı durum akaryakıt fiyatları için de geçerli. Bu hafta içinde hem benzin, hem motorinde ucuzlama bekleniyor. Ama sanıyor musunuz ki bu ürünlerin fiyatı düştü diye örneğin taşımacılıkta fiyatlar düşecek ya da taşımacılık kaynaklı bir ucuzluk olacak. Fiyatlar bu nedenle artmayacak, hepsi o. Hem ayrıca akaryakıtta yaşanacak bu indirimler ayın tümünü kapsayacak mı, onu bilme şansımız hiç yok.

Yüzde 3.18 yüksek mi, değil mi?

Merkez Bankası mart ayında yüzde 3.16 olarak gerçekleşen TÜFE artışını “**düşüş eğilimi sürüyor ama yüksek**” diye nitelemişti.

Nisandaki yüzde 3.18, çok az da olsa daha yüksek olduğuna göre herhalde bu oran da aynı şekilde nitelenir.

Ama Merkez Bankası açıklanan oranları bizler gibi görmüyor ki!

Merkez Bankası'nın aylık enflasyonu takip ederken kullandığı bir “**mevsimsellikten arındırılmış oran**” yaklaşımı var.

Biz 3.18'i, yalın bir şekilde 3.18 olarak görüyoruz da Merkez Bankası bu oranı mevsimsellikten arındırılmış olarak belki 2.18 olarak görecektir, belki 4.18 olarak.

Merkez Bankası'nın mevsimsellikten arındırma ölçüsü nedir bilmiyoruz ki. Merkez Bankası da “**Nisanın manşet enflasyonu şu ama bu oranın mevsimsellikten arındırılmış düzeyi şu**” diye açıklama yapıp kamuoyunu bilgilendirmiyor ki.

Merkez Bankası'nın tahmini mevsimsellikten arındırılmış aylık artışın ocak ayı hariç yılın ilk yarısında yüzde 3, üçüncü çeyrekte yüzde 2.5, son çeyrekte ise yüzde 1.5

dolayında olması. Bu oranları artık tahmin diye mi okumak gerekir, varsayım ya da hedef diye mi, o da karıştı.

Mevsimsellikten arındırılmış bu oranlar, belli ki arındırılmamış oranlardan yüksek. Çünkü ilk dört ayda yüzde 18.72 olan artışın üstüne aylık bazda bu oranlar eklendiğinde yıllık olarak yüzde 41.8'e ulaşıyor. Ama Merkez Bankası'nın yıllık tahmini hala yüzde 36.

Yüzde 36'ya ne kaldı?

Merkez Bankası şimdi istediği kadar **“Ben aylık oranda mevsimsellikten arındırılmış olana bakarım”** desin.

Yıl bittiğinde bunun bir önemi olacak mı?

Hatta yıl bitmeden gidişat değerlendirilirken ve **“Dört aylık şu oldu, 36'nın tutması için şu kadarlık bir alan kaldı”** şeklinde değerlendirmeler yapılırken, TÜİK'in açıkladığı orana göre değil de, **“bilinmeyen”** Merkez Bankası'nın aylık oranlarına göre mi hareket edilecek?

Ya da Merkez Bankası yıl bittiğinde şunu söyleyebilecek mi:

“Her ne kadar TÜİK tarafından açıklanan yıllık enflasyon (örneğin) yüzde 40 küsur olmuşsa da, mevsimsellikten arındırılmış aylık oranlara göre gerçekleşme, yani bize göre gerçekleşme (örneğin) yüzde 30 küsurla tahminimizle uyumludur. Kamuoyuna saygıyla duyurulur.”

Böyle bir açıklama gelmeyecek tabii ki. Hem zaten arındırılmış oranlar arındırılmamışlardan belli ki daha yüksek.

Aslında doluya koysak almıyor, boşa koysak dolmuyor! Dört aydaki yüzde 18.72'den sonra, hala yüzde 36'yı hedefliyorsak sekiz ay için kaldı yüzde 14.56! Bu da aylık ortalama yüzde 1.17 artışta kalmayı gerektiriyor.

Bu tabii ki pek mümkün görünmüyor. Niye görünmediğini bir başka yazıda detaylı olarak irdeleneceğim.

Yemeği biz yemedik ki bulaşığa biz girelim

Şeref OĞUZ

06 Mayıs 2024 Pazartesi

Ekonomi yönetimi, **çok lüks restoranda** yenilen yemeğin faturasını, **tüm toplumun önüne koymuş** gibi... Şimdi de; bu **faturayı ödeyemiyor**. Bize ödetmek istiyor. Ödeyemeyince; **bulaşığa bizim girmemizi** talep ediyor. **İyi de, biz o restoranda değildik ki**. Hiçbir zaman da orada olmadık, olmadık.

Lüks restoran dediğim; **toplumun bir kesimi için üretilmiş konforun tanımı** aslında... Gelir getirmeyen yatırımlar, “**itibardan tasarruf olmaz**” dedikleri üst yönetimin harcamaları, topluma değil de **belli kesime** çalışan **vakıflar, dernekler**, sözde **STK’lar**... Üçlü beşli maaşlar, **boş beleş tatil çalıştayları**...

YEMEĞİ YİYENLER NEDEN FATURA ÖDEMEZ?

Çünkü onların saplantısı şu; “**ülkeyi biz yönetiyoruz, dilediğimizi yaparız**.” İyi de toplumsal fayda? **Kapsayıcılık**? Sosyal adalet? **Eşitlik**? Nimet-külfet dengesi? **Fakir fukaranın gözetilmesi**? Şeffaflık? **Hesap verebilirlik**? Beytül-mal? **Devletin hazinesi**? Kul hakkı? **İlahi adalet**? Hak, hukuk? **Hak getire**...

Bankada hiç parası olmayandan toplanan vergilerle, bankada parası olanlara, “**dolarla flörtleşmesinler**” diye **KKM** adı altında milyarlar aktardık. **Bankada parası olmayanlar** da, bize faturası dayatılan **o lüks restoranda** değildi. **Evsiz, barksız, garibanlar, kimsesizler** de restorana alınmadı.

İKİ SORU İKİ CEVAP

Lüküs kamarada kimler oturur?

Sezen Aksu’nun şarkısında olduğu gibi; “**Estirir de ada yeli estirir / Seni sevindirir, beni küstürür / Lüküs kamarada kimler oturur**...” Yemeği

yiyenler; **kaptan köşkündekiler**; lüküs kamaradakiler ama **hesabı ödeyecek olanlar**; teknenin ambarında sıkışmış kalmış **dar gelirliler**, yandaş olmayanlar...

Hesabı ödemezsek ne olur?

Yenmiş yemeğin hesabı bir şekilde ödenecek. Bunca lüks harcama, **konforun bedeli**, balonun faturası **mutlaka halka ödetilecek**. Nitekim ödetiliyor da... **Hiperenflasyon**, hayat pahalılığı da bu **ödememin makbuzu gibi** her aybaşı TÜİK tarafından (**sözde az imiş gibi gösterilerek**) önümüze konuluyor. Biz yememiş olsak da boğazımızdan kısıp **sofra kurduklarımızı biz seçtik**, biz ödeyeceğiz.

NOT

“HEPİMİZ AYNI GEMİDEYİZ” AMA...

Bu kelimelerle başlayan cümleyi genelde kaptan köşkündeki yöneticilerden duyarız. Genelde **1’inci sınıf yolcularının batmaya yakın yaptığı çağrıdır** bu... Cümle böyle başlıyorsa bil ki senden **FEDAKÂR** olman istenecektir. Genelde FEDA bizden, KÂR onlaradır.

Şüphesiz **hepimiz aynı gemideyiz ama...** Devamı gemideki alt güverte yolcularından gelsin; Aynı gemideyiz ama **siz** sürekli üst güvertedesiniz. Aynı gemideyiz ama **siz** farklı göğre bakıyorsunuz.

Aynı gemideyiz ama **servis** edilen yemekler farklı. Aynı gemideyiz ama **kürek** çeken hep biz oluyoruz. Aynı gemideyiz ama **tekne** batınca aynı denizdeyiz. Aynı gemideyiz ama **seni** filikan bekler bizi simit.

Aynı gemideyiz ama **sizin** masanızda olamıyoruz. Aynı gemideyiz ama **buzdağını** göremeyen sizsiniz. Aynı gemideyiz ama neden **nimet** size **külfet** bize?

Tamam, haklısınız anladık; **Hepimiz aynı gemideyiz ancak; NEDEN BİZLER GÜVERTE YÜZÜ GÖREMİYORUZ?**

Yaş 35...

Ferit Barış PARLAK

06 Mayıs 2024 Pazartesi

Yaş ortalamamız 35'e dayandı... Genç nüfusla övündüğümüz günler geride kaldı...

1970'de 19'muş ortalama.... 1980'de 20'ymiş... Bazı ülkeler o dönemde eğitim/sanayi hamleleri yaparken; gençlerimizin enerjisi farklı alanlara yönlendirilmiş!!!

1990'da 21, 2000'de 22'ye yükselirken, farklı bir politika mı izlenmiş? Tabi ki hayır...

O gençlerimizin de çoğunluğu En verimli çağlarında; Çoğu niteliksiz okullarda; Vakit geçirmeye yönlendirilmiş...

Öyle ya... Yetenek geliştirdiğini sandığımız okullarımızda yetişen 30-35 milyon genç: 7-8 milyon emekliye dahi bakamamış...

2010'da ortalama yaşımız 29'u ve nihayet 2023 sonunda 34'ü aştı... Emekli sayısı da 16 milyona ulaştı... Dünyadaki teknolojik gelişim ve değişim hızına rağmen; "geleceğimiz gençleri" yönlendirme konusunda, adım attık mı?

Attığımız adımların sonucu ortada...

06.05.24

VELHASIL

“Gelişmemiş” diye bildiğimiz ülkeler var...

Örneğin Pakistan... Yaş ortalaması 22... Bir zamanlar övündüğümüz genç nüfus, şimdi onlarda... Bangladeş'te 26... Nijer'de 15'in altında...

Frankfurt'ta katıldığım fuarlarda karşılaşıyorum, Pakistanlı/Bangladeşli gençlerle... Mart ayında gittiğim tekstil fuarına, 1 uçak liseli/üniversiteli genç göndermişti Bangladeş, görerek/yaparak öğrensinler, “dünyayı tanısinlar”, “meraklansınlar”, “mesleklerini sevsinler” diye...

Biz mi? Genç nüfusla övünmeye devam...

TL mevduatın cazibesi artıyor

Naki BAKIR

06 Mayıs 2024 Pazartesi

Yeni ekonomi yönetiminin politika değişikliği ile faiz artırımı sürecini başlattığı geçen yılın ikinci yarısından itibaren TL mevduat faizleri de hızla artarak rekor düzeylere gelirken, mevduat yatırımcısı son bir yıldaki enflasyonun çok altında kalan getirisi dolayısıyla reel bazda yüksek oranda zarara uğradı. Ancak faizlerin geldiği yüksek düzeyler ve enflasyonda güçlenen düşüş beklentisi dolayısıyla gelecek dönem için reel getiri vadeden TL mevduatın cazibesi artmaya başladı. Bankaların “beklenen” enflasyona göre belirlediği TL mevduatın yıllık basit faiz oranları, geçen yılın nisan ayı sonunda sektör ortalamasında üç aya kadar vadede yüzde 28,7, altı aya kadar vadede yüzde 18,9, bir yıla kadar vadede yüzde 12,1 düzeyinde bulunuyordu.

Anılan tarihte yüzde 28,7’lik yıllık basit faizle açılan üç ay vadeli mevduat, yine aynı vade ile çevrildiği varsayılırsa, temmuz sonunda yüzde 29,3, ekim sonunda yüzde 41,7 ve bu yılın ocak ayı sonunda yüzde 49,6’ya yükselen cari yıllık faiz oranları ile yenilendi. Üçer aylık faiz getirisi de üzerine eklenerek yeni dönem başındaki cari faizle çevrildiğinde, bir yıllık sürenin dolduğu bu yılın nisan sonu itibarıyla söz konusu hesabın yüzde 5’lik stopajdan arındırılmış yıllık bileşik faiz getirisi yüzde 40,4 olarak gerçekleşti. Türkiye İstatistik Kurumu’na (TÜİK) göre nisan sonu itibarıyla son bir yılda tüketici fiyatları (TÜFE) bazında enflasyon ise yüzde 69,8 olarak gerçekleşti. Üç ay vadeli mevduat, son bir yıldaki bileşik getirisi enflasyonla indirgendiğinde reel bazda yüzde 17,3 kayba yol açtı. Buna göre son bir yılda birikimlerini mevduatta en çok tercih edilen üç ay vade ile çeviren tasarruf sahipleri “negatif reel getiri” ile karşı karşıya kaldı, reel olarak yüksek oranda zarara uğradı.

Son bir yılda mevduatın ay sonları itibarıyla oluşan yıllık faiz getirisi (%)*												
Vade başı	Yıllık TÜFE Artışı	3 AYA K. VADELİ (Stopaj %5)				6 AYA K. VADELİ (Stopaj %5)				1 YILA K. V. (Stopaj %3)		
		Yıllık Basit Faiz	Net Dönem Faiz	Yıllık Bileşik Getiri	Yıllık Reel Getiri	Yıllık Basit Faiz	Net Dönem Faizi	Yıllık Bileşik Getiri	Yıllık Reel Getiri	Yıllık Basit Faiz	Yıllık Net Getiri	Yıllık Reel Getiri
28 Nisan 23	43,7	28,7	6,8	21,0	-15,8	18,9	9,0	15,9	-19,3	12,1	16,4	-19,0
26 Mayıs 23	39,6	33,9	8,0	21,4	-13,0	19,0	9,0	15,8	-17,1	14,6	16,7	-16,4
30 Haziran 23	38,2	38,5	9,1	23,3	-10,8	27,6	13,1	16,1	-16,0	27,4	15,6	-16,4
28 Temmuz 23	47,8	29,3	7,0	24,2	-16,0	26,8	12,7	15,9	-21,6	20,2	17,1	-20,8
25 Ağustos 23	58,9	30,8	7,3	26,1	-20,7	23,8	11,3	16,4	-26,7	20,1	16,1	-27,0
29 Eylül 23	61,5	45,2	10,7	28,8	-20,3	38,0	18,1	15,4	-28,6	35,6	14,8	-29,0
27 Ekim 23	61,4	41,7	9,9	26,8	-21,4	38,9	18,5	16,5	-27,8	35,1	13,9	-29,4
24 Kasım 23	62,0	46,1	10,9	29,6	-20,0	46,5	22,1	16,5	-28,1	40,8	15,1	-29,0
29 Aralık 23	64,8	52,5	12,5	36,7	-17,1	51,7	24,5	21,1	-26,5	42,3	20,4	-27,0
26 Ocak 24	64,9	49,6	11,8	33,1	-19,2	49,1	23,3	20,3	-27,0	42,5	12,9	-31,5
23 Şubat 24	67,1	51,9	12,3	36,9	-18,1	49,3	23,4	20,0	-28,2	43,6	12,3	-32,8
29 Mart 24	68,5	64,3	15,3	45,4	-13,7	59,7	28,3	26,7	-24,8	48,7	12,9	-33,0
26 Nisan 24	69,8	68,1	16,2	40,4	-17,3	60,9	28,9	29,1	-24,0	48,8	11,8	-34,2

*Stopaj oranı 1 Mayıs 2024 itibarıyla 6 aya kadar vadede yüzde 7,5'e, bir yıla kadar vadede yüzde 5'e yükseltildi.
Not: Yıllık bileşik ve reel getiriler, ilgili tarih itibarıyla dolan (son) bir yıllık döneme ait.

Geçen yıl nisan sonunda yıllık yüzde 18,9 olan yıllık basit faiz üzerinden açılan ve ekim sonunda yüzde 38,9'a çıkan yıllık basit faizle yenilendiği varsayılan 6 aya kadar vadeli mevduatın bu yıl nisan sonu itibarıyla elde edilen stopajdan arındırılmış yıllık bileşik faiz getirisi yüzde 29,1 oldu. Enflasyondan arındırıldığında, bir yıl boyunca altı ay vadeli mevduatta tutulan birikimlerin reel olarak yüzde 24 zarar ettirdiği görüldü. Geçen yıl nisan sonunda açılan bir yıl vadeli mevduatın yıllık basit faizi yüzde 12,1 düzeyinde bulunuyordu. Bu yıl aynı tarihte vadesi dolan söz konusu mevduatın yıllık net getirisi yüzde 3'lük stopajdan arındırıldığında yüzde 11,8 düzeyinde gerçekleşti. Bir yıl önce parasını bir yıl vadeli mevduata yatıranlar enflasyon-cari faiz farkı nedeniyle reel bazda yüzde 34,2 zarara uğradı. Buna göre faiz oranlarında rekor yükseliş devam ederken, son bir yılda tüm vadelerde TL mevduatta çevrilen fonların getirisi bu dönemde gerçekleşen enflasyonun çok altında kaldı ve yatırımcısı reel olarak zarar etti.

Mevduat faizinde baş döndüren yükseliş

Haziran 2023'te göreve başlayan yeni ekonomi yönetimi baskılı faiz politikasına son verirken, Merkez Bankası politika faizini kademeli artışlarla yüzde 8,5'ten martta yüzde 50'ye kadar yükseltti, nisanda da bu düzeyde tuttu. Bunun paralelinde bankalar da aynı dönemde TL mevduata uyguladıkları faizleri rekor düzeyde yükseltti. Mevduat faiz oranlarında geçen yıl ikinci yarıda başlayan yükseliş, özellikle son çeyrekte hızlandı, bu yılın ilk dört ayında da devam etti. Merkez Bankası'nın açıkladığı akım verilere göre 26 Nisan itibarıyla mevduatın sektör ortalamasında yıllık basit faizi bir aya kadar vadede yüzde 56,5'e, üç aya kadar vadede yüzde 68,1'e, altı aya kadar vadede yüzde 60,9'a ve bir yıla kadar vadede yüzde 48,8'e ulaştı. Merkez Bankası'nın haftalık bazda açıkladığı oranlar sektördeki mevduat bankalarının ilgili vadelere uyguladığı faizlerin ortalamasını gösteriyor. Ancak bankalar, müşteri

bazında çok daha yüksek oranlar uygulayabiliyor. Bankaların kamuya açık mecralarda ilan ettiği tabela faizlerinin çok üzerindeki bu oranlar, “artı puan tezgâh altı” olarak adlandırılıyor.

Stopaj arttı, faiz de yükseldi

Bu arada TL mevduattan elde edilen faiz gelirlerine uygulanan stopaj oranlarının Cumhurbaşkanı kararı ile 1 Mayıs’tan geçerli olmak üzere 6 aya kadar vadede yüzde 5’ten yüzde 7,5’e, bir yıla kadar vadede yüzde 3’ten yüzde 5’e yükseltilmesi üzerine, bankalardan eş zamanlı faiz artırımları geldi. TL mevduata ilgiyi korumak amacıyla, tasarruf sahibinin eline geçecek net tutarda vergi artırım ile oluşacak kaybı telafi edecek faiz artırımlarına giden bankaların, bu eğilimi sürdürmesi bekleniyor. Mevduat faizlerinin geldiği rekor düzeyler, öngörülen dezenflasyon sürecinin gerçekleşmesi şartıyla, bugünlerde açılacak veya yenilenecek hesaplarda yatırımcıya reel getiri vadediyor.

Enflasyon düşerse reel kazanç var

Merkez Bankası, sektör ortalamasında mayıs başında geçerli mevduat faiz oranlarını önümüzdeki hafta açıklayacak. Sektör ortalamasında nisan sonunda yıllık yüzde 68,1 olan yıllık basit faizin aynı kaldığı varsayılsa bile mayıs başında açılan üç ay vadeli TL mevduat, bu tarihte yüzde 7,5’e yükselen stopaj kesildikten sonra üç aylık dönem sonunda yüzde 15,7 faiz getirecek. Mayıs-temmuz döneminde enflasyonun bunun altında kalması yüksek olasılık olarak görülüyor. Bu da son bir yılda zarar yazan üç ay vadeli mevduatın, izleyen üç ayda pozitif reel getiri sağlama olasılığını güçlendiriyor. Mayıs başında yüzde 60,9 basit yıllık basit faizle açıldığı varsayılan altı ay vadeli mevduatın stopaj sonrası net dönem getirisi yüzde 28,2 olacak.

Gelecek altı aydaki enflasyon bunun altında kalırsa, yatırımcı reel olarak kara geçecek. Mayıs başı itibarıyla yüzde 48,8 faizle açılan bir yıla kadar vadeli mevduat dönem sonunda stopaj kesintisi sonrası yüzde 46,4 net faiz getirisi sağlayacak. Merkez Bankası’nın Piyasa Yöneticileri Anketi’nde ise nisan itibarıyla gelecek bir yıldaki enflasyon yüzde 35,17 olarak öngörülüyor. Bu öngörü tutarsa bir yıl vadeli mevduat yatırımcısı vadenin dolduğu tarihte yüzde 8 dolayında reel getiri elde edecek. Buna göre üç ve altı ay vade ile çevrilecek mevduat hesapları, faizlerin yüksek düzeyini koruması durumunda, bileşik getiri bazında çok daha yüksek reel kazanç sağlayacak.

Mevduatta “reel getiri”

Mevduat hesabı, eldeki bir birikimin belli bir vade ile belli bir faiz karşılığı bankaya ödünç verilmesi anlamına geliyor. Hesabın vade sonundaki basit, ya da yinelenmesi durumunda bileşik faiz getirisinin, aynı dönemdeki enflasyondan arındırılması ile reel getiri oranı bulunuyor. Reel kazanç/kayıp oranı, birikimin faiz getirisi ile birlikte oluşan yeni tutarının piyasadaki yeni fiyat düzeyine göre alım gücündeki artış ya da azalışı gösteriyor. Nominal getiri oranı, ilgili dönemdeki enflasyondan daha yüksekse, birikim sahibine aradaki yüzde fark kadar reel getiri sağlanmış oluyor. İlgili dönemde

gerçekleşen enflasyondan daha düşük bir getiri oranı ise yine aradaki fark kadar reel zararı ifade ediyor. Getirinin oranı ilgili dönemdeki enflasyonla aynı ise tasarruf sahibi reel bazda ne kazanç ne de zarar yaşamış, başka deyişle birikimi enflasyona karşı korunmuş oluyor. Örneğin, enflasyonun yüzde 70 olduğu bir dönemde mevduatta tutulan birikimin net faiz getirisi de bu oranda ise alım gücü aynı kalmış; bunun üstündeyse reel olarak artmış, altındaysa düşmüş oluyor.

Abdulkadir Selvi

Erdoğan ile Özgür Özel yeni siyaset inşa ediyor

Cumhurbaşkanı Erdoğan yeni bir siyaset inşa ediyor. CHP Genel Başkanı Özgür Özel'le birlikte yeni bir siyasi zemin oluşturuyor. Çünkü 31 Mart 2024 yerel seçimleri yeni siyasi dengeler oluşturdu.

Erdoğan, siyasi süreçleri doğru okuyup ona göre politikalar üreten bir siyasetçi. O nedenle 22 yıldır girdiği seçimleri kazanıyor ve Cumhuriyet tarihinin en uzun süreli iktidarına imza atıyor.

YENİ SİYASİ DENGİ

2023 Cumhurbaşkanlığı seçimleri 5 yıl ülkeyi yönetme yetkisini Erdoğan'a verdi. 2024 yerel seçimleri ise CHP'yi birinci parti yaptı. AK Parti tarihinde ilk kez ikinciliğe geriledi.

Yeni bir siyasi gerçeklik oluştu. Erdoğan seçim gecesinde bunu gördü. Seçimden sonra oluşan siyasi tablonun ruhuna uygun olarak yeni bir siyaset geliştirdi. 2028 seçimlerine kadar Türkiye'nin önünde 4 yıllık bir süre var. Bu 4 yılda Türkiye'nin çözülmesi gereken devasa sorunları var. Bu 4 yıl kavgayla geçmez. 4 yılın yönetilmesi gerekiyor.

Özgür Özel'in de sandıktan çıkan mesajı doğru okuması Türkiye açısından bir şans oldu. Gömleğin ilk düğmesi doğru iliklendi. Demirel, "Siyaset yanlış kaldırmaz" derdi. Siyasette geçmişten ders çıkaran kazanıyor. Ama süreçleri doğru okuyamayanlar tasfiye olup gidiyor. Örneğin Meral Akşener gibi.

ÖZGÜR ÖZEL'İN ELİNİ HAVADA BIRAKMADI

Özgür Özel, diyalog için elini uzattı. Cumhurbaşkanı Erdoğan da uzatılan eli havada bırakmadı. Böylece diyalog zemini oluştu. İki liderin görüşmesi kamuoyundan büyük destek gördü.

Siyasi tarihimiz kavgalar tarihidir. Çok ender zamanlarda diyalogu sağlayabildik.

MENDERES-İNÖNÜ KAVGASI

Menderes, Londra'da uçak kazasından sağ kurtulup Türkiye'ye döndüğünde Ankara Garı'nda karşılayanlar arasında İsmet Paşa da vardı. Bir gece de Menderes, İsmet Paşa'nın koluna girmiş bir süre sohbet ederek yürümüşlerdi. İnönü ile Menderes arasındaki diyalog siyasi iklimi değiştirmişti. Ancak ne yazık ki sürdürülemedi. İnönü ile Menderes çok sert kavgaya girdi. Diyalog iklimi korunsu 27 Mayıs olur muydu?

DEMİREL İLE ECEVİT EL SIKIŞMIYORDU

1980'den önce Demirel ile Ecevit cenazede bile el sıkışmıyorlardı. Oysa 12 Mart döneminde askerler Faruk Gürler'in cumhurbaşkanı adaylığını dayattıklarında iki lider işbirliği yapmış, askerlerin dayatmasına rağmen Cumhurbaşkanı seçtirmelerini engellemişlerdi.

12 Mart'ın tasfiyesi Demirel ile Ecevit'in işbirliği yapıp Fahri Korutürk'ü seçtirdikleri gün başlamıştı. Ama iki lider 80'den önce Cumhurbaşkanlığı seçiminde ve erken seçim konusunda aynı dayanışmayı sergileyemediler. Sonuç 12 Eylül oldu.

Kötü çağrışımlar peşinde koşmaya meraklı değilim. Diyalog yerine kavgadan medet umanlar rahatsız olabilir ama bunlar siyasi tarihimizin gerçekleri.

EZBERİ BOZDULAR

Erdoğan ile Özgür Özel arasındaki diyalog siyasi ezberleri bozdu. Yeni bir siyasi zemin oluşturdu. Tabii bundan herkesin memnun olmasını beklemek mümkün değil.

Erdoğan çok güçlü bir lider. Partisine hâkim. AK Parti adına dışarıdan konuşanlar ise AK Parti'nin görüşlerini yansıtmıyor. AK Parti'nin Sözcüsü Ömer Çelik var. Görevini çok başarıyla yapıyor. AK Parti'nin genel başkan vekilleri, genel başkan yardımcıları, grup başkanı ve grup başkanvekilleri var. Partinin görüşünü onlar açıklar.

ERDOĞAN'I SUÇLUYORLAR

AK Parti adına konuştuklarını söyleyenler ise zırvalıyorlar. Erdoğan'ı anlamıyorlar. Hatta Erdoğan'a hakaret ediyorlar. Amerika'nın istekleri bitmez diyorlar. Bugün Kavala yarın Demirtaş diye konuşuyorlar. Sorarım size Erdoğan, Amerika'nın istekleri doğrultusunda hareket eden bir lider mi? Erdoğan gerektiğinde ABD'ye kafa tutan bir lider. Erdoğan'ı Amerika'nın sözüne göre hareket eden birisi olmakla itham ediyorlar.

ÖZGÜR ÖZEL'İN ZORLUKLARI VAR

Özgür Özel'in ise bazı zorlukları var.

1- Ekrem İmamoğlu, Erdoğan-Özgür Özel görüşmesinin kendisine karşı yapılmış bir operasyon olduğunu düşünüyor. Bu konuda ilginç kulis bilgilerini önümüzdeki günlerde paylaşacağım.

KILIÇDAROĞLU RAHATSIZ

2- 1 Nisan'da olağanüstü kurultay için düğmeye basmayı planlayan Kemal Kılıçdaroğlu'nun tüm hesapları alt üst oldu. Kılıçdaroğlu, Erdoğan-Özgür Özel diyalogundan rahatsız. Zaten, "Sarayla müzakerede edilmez mücadele edilir" diye tweet atarak tavrını ortaya koydu.

Şimdi karşı çıkıyor ama Kılıçdaroğlu da geçmişte bu yönde adımlar attı. İki başarısız deneyim yaşandı.

Biri 7 Haziran seçimlerinden sonra CHP ile AK parti arasında istikşafi görüşmeler yapıldı. Kılıçdaroğlu'na göre istense CHP-AK Parti koalisyonu kurulabilirdi.

TÜRKİYE İTTİFAKI ÖNERMİŞTİ

İkincisi ise 2019 yerel seçimlerinden sonra Kılıçdaroğlu, "Türkiye ittifakı" önerdi. Türkiye İttifakı kapsamında Cumhurbaşkanı Erdoğan'a bir çağrı yapmaya hazırlanıyordu. Çubuk'ta karanlık bir saldırıya uğradı. Böylece o zemin Çubuk'ta sabote edildi.

Erdoğan ile Özgür Özel arasındaki diyalog zeminini ortadan kaldırmak için Çubuk benzeri bir provokasyon yaşanır mı? Endişe ederim. Dilerim yaşanmaz. Ama bizim siyasi tarihimizde bunun örnekleri yok değil.

ELİ GÜÇLENDİRİLMELİ

Özgür Özel'in karşı karşıya olduğu güçlüklerle işaret ettim. Erdoğan'la görüşmesini sürdürebilmesi için Özgür Özel'in elinin güçlendirilmesi gerekiyor. Bunun için de cezaevindeki 28 Şubat paşalarının affedilmesi ve Gezi mahkumlarıyla ilgili yeniden yargılanma talebinin değerlendirilmeye alınmasında yarar var.

OSMAN KAVALA MESELESİ

Herkesin şunu iyi anlaması lazım. Mesele Osman Kavala meselesi değil, mesele Türkiye meselesi...

AIHM kararlarını uygulamayan bir Türkiye, Anayasa Mahkemesi kararlarına uymayan bir Türkiye, Avrupa Konseyi tarafından yaptırım tehdidi ile karşı karşıya olan bir Türkiye... Peki bu kime yarar? Bizim Avrupa Konseyi üyeliğimiz sadece 12 Eylül

darbesinde askıya alındı. Türkiye'nin Osman Kavala yüzünden Avrupa Konseyi'nde yaptırıma uğraması kime ne fayda sağlar? Türkiye'nin görünümünü nasıl etkiler?

ÖZGÜR ÖZEL'İN TESPİTİ

Özgür Özel, Avrupa Parlamentosu'nda Türk heyetini ziyaret ettiğinde, “Bize burada adım attırmıyorlar. Saati sorsan, Sen önce Kavala'yı çıkar' diyorlar” diye tabloyu ortaya koydu.

TUĞRUL TÜRKEŞ'İN SORULARI

AK Parti Ankara Milletvekili Tuğrul Türkeş, Osman Kavala konusunda çok önemli bazı sorular sordu.

“* Türkiye'nin uluslararası arenada haksız ithamlardan kurtulması mı?

* Düşünmek bile istemiyorum ama; acaba konunun iç hukuk ile çözülmesi ihtimali mi bazı çevreleri rahatsız ediyor?”

Bu soruları soran Tuğrul Türkeş'in Avrupa Konseyi parlamenter Meclisi Başkanı olduğunu bilmem hatırlatmama gerek var mı?

TÜRKEŞ'TEN DAHA MI MİLLİYETÇİSİNİZ

Siz Türk milliyetçiliğinin lideri Alparslan Türkeş'in oğlu olan Tuğrul Türkeş'ten daha çok mu milliyetçisiniz?

Erdoğan ile Özgür Özel'in inşa etmeye çalıştığı diyalog zemininin Türkiye'nin lehine olduğuna inanıyorum. Osman Kavala başta olmak üzere Gezi mahkûmlarının yeniden yargılanmasının Türkiye'deki iklimi ve dışarıdaki görünümümüzü olumlu etkileyeceğini görüyorum.

İbrahim Kahveci

Dış açıkta iyileşme yok

TÜİK mart ayı dış ticaret verilerini açıkladıktan sonra Ticaret Bakanlığı da nisan ayı verilerini yayınladı. Gelin beraberce bakalım.

Yıllık ithalat mayıs 2023'de 376,4 milyar dolardan nisan 2024'de 350.7 milyar dolara düştü. İthalattaki düşüş 25,7 milyar dolar ile yüzde 6,8 oranına karşılık geliyor. Aynı dönemde ihracat ise 254,1 milyar dolardan 257,6 milyar dolara yükseldi. İhracat artışı ise 3,5 milyar dolar ile yüzde 1,4 oranında gerçekleşmiş oldu.

Dış ticaret açığı Mayıs 2023'de -122.2 milyar dolara kadar çıkmıştı. Mart ayında -91,9 milyar dolara kadar gerileyen açık, nisan ayında yeniden -93,0 milyar dolara çıktı. Böylece Mayıs 2023'den nisan 2024'e dış açıkta +29,2 milyar dolarlık iyileşme sağlandı.

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek başta olmak üzere bir kısım analistler işte bu rakamlar etrafında dönüp dolaşıp muhteşem başarıdan bahsediyor.

Ve program çok başarılıymış gibi biri durum oluşturuluyor.

Gelin biz dış ticarete biraz daha detayla bakalım:

İlk şok: İthalatta 25,7 milyar dolar düşüş var dedik ya, işte o düşüşün tamamından fazlası enerji ve altın ticaretinden geliyor. Şöyle ki, yıllık enerji ithalatı 88,3 milyar dolardan 65,8 milyar dolara düşerek 22,5 milyar dolarlık iyileşme gösterdi. Keza aynı şekilde yıllık altın ithalatımızın da 34,5 milyar dolardan 29,1 milyar dolara düşerek 5,4 milyar dolarlık iyileşme gösterdiğini görüyoruz. Böylece altın ve enerji dışında ithalatta düzelmeyi bırakın, tersine 2,2 milyar dolarlık, yani yüzde 0,9 düzeyinde bir bozulma bile yaşanmış oldu.

Gelelim ihracat tarafına: Üstte ihracatın 3,5 milyar dolar arttığını ve bunun da yüzde 1,4 iyileşmeye işaret ettiğini verdik ya... Alt durum hiç öyle değil. İhracattaki artışın da tamamından fazlası altın ve enerji ihracatından geliyor (Özellikle altın). Enerji ihracatı 1,6 milyar dolar ve altın ihracatı da 3,1 milyar dolar artarak toplam 4,7 milyar dolarlık

iyileşmeyi gösteriyor. Böylece ihracat tarafında da altın ve enerjiyi çıkarttığımızda bırakın iyileşmeyi, tersine -1,2 milyar dolarlık bozulmayı görüyoruz.

Şöyle özet versem acaba daha rahat izah etmiş olur muyum: Mayıs 2023'de -122,2 milyar dolara kadar çıkan dış açıkta +29,2 dolarlık iyileşme oldu. Ama bu iyileşmenin tamamından fazlası altın ve enerji ticaretinden geldi. Altın ve enerji hariç tutulduğunda yıllık dış ticaret dengesi 3,4 milyar dolar (%12,9) daha da bozulmuş oldu.

Yazının bu bölümüne kadar adeta rakamlara boğulmuş durumdayız. İşin özeti şudur: Altın ve enerji hariç tutulduğunda dış ticaretimizde bir iyileşme yaşanmamıştır.

Hatta tüketim malı ithalatı Cumhuriyet tarihinde ilk kez 50 milyar dolarlık sınırı bile aşmıştır. Oysa Mayıs 2023'de yıllık tüketim malı ithalatımız 37,8 milyar dolardı.

Dış ticarette altın ve enerjiyi neden hariç tutarak analiz ediyoruz? Çünkü bu ürünler ekonomik aktivite dışı ürünlerdir. Ekonomik aktiviteyi daha iyi anlamamız için bu iki ürünü dışarıda tutarak anlamaya çalışıyoruz.

Uyguladığımız ekonomi programının ana amacı dış dengeyi sağlayarak Türkiye'nin döviz ihtiyacını karşılamaktı. Döviz ihtiyacını gidermenin bir yolu ihtiyaç oranını azaltmak ise bu noktada sürdürülebilir bir başarı henüz hiç yok. Tersine aylık tüketim malı ithalatı 4,8 milyar dolar gibi muazzam bir rakama ulaşmıştır. Başarının sadece ve sadece tek kaynağı küresel enerji fiyatlarındaki düşüşün verdiği imkandır. Ve de altın ticareti.

Döviz ihtiyacında ülkeye gelen döviz artırmada ise şimdilik sadece finansal yatırımlardan sınırlı bir akış var. O da henüz gider kısılamadığı için kalıcı başarıyı sağlamaktan çok uzak.

O nedenle sorunu yine tekrar edeceğim: Maalesef kapsamlı bir program uygulayamıyoruz ve kalıcı iyileşme için daha sert önlemlere ihtiyaç duyacağız. Ve büyük yük yine maalesef ki alt gelir gruplarının üstüne kalacak.

Frenler tutmaz ise hızla Arjantin (eski) olabiliriz. Kısır döngüye girmemek için daha sert ve daha kapsayıcı önlemler gerekiyor. Veriler henüz iyi değil ve bu durum bizi kurtarmaz.

